С Т А Н О В И Щ Е

от проф. дн Любен Владимиров Витанов, относно дисертационния труд на Николина Петрова Гаврилова, за присъждане на научна и образователна степен „доктор“ от професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по…, докторска програма „Методика на обучението в детската градина и началното училище по родинознание и природознание“, докторант задочна форма на обучение.
Тема на дисертационния труд: „Стимулиране на детската креативност чрез откривателско учене в заниманията по интереси в начална училищна възраст“, научен ръководител проф. д-р Илияна Мирчева

Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Предложеният дисертационен е разработен и представен в съответствие с всички процедури и изисквания на СУ „Св. Кл. Охридски“. Николина Гаврилова е зачислена на основание чл. 67 от Закона за висшето образование, чл. 7, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, чл. 11 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, чл. 25 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“, решение ФС на ФНОИ и заповед № РД № 20-436 от 16.02.2021 на ректора.

Дисертационният труд е обсъден на заседание на катедра „Начална училищна педагогика“ и е насочен за откриване на процедура за защита.

Докторант Николина Гаврилова е изпълнила дейностите заложени в индивидуалния план, положила е успешно докторантски изпит по специалността и всички изпити по задължителни и избираеми дисциплини. Отчислена е с право на защита. Представила е всички документи на електронен и хартиен носител, необходими за защитата на дисертационния си труд, съгласно изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му и според Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийски университет „Св. Кл. Охридски”. Приложени са четири публикации по темата на дисертацията.

Общо биографично представяне на кандидата

Докторант Николина Гаврилова притежава богат професионален опит в системата на образованието – като начален учител, директор на училище, старши експерт в РИО, старши инспектор в Националния инспекторат по образованието и главен експерт в различни държавни институции. Професионалната ѝ дейност обхваща управление на образователни институции, разработване на политики, инспектиране, планиране, проектна дейност и обучение на педагогически специалисти.

Докторант Гаврилова работи в областта на STEM обучението, развитие на творчеството в начален етап на обучение, интегрираното социално-емоционално учене и др. Участва в научно-изследователски проекти и в редица образователни и социални инициативи.

Професионалният ѝ профил се характеризира с експертиза, управление на екипи и проекти, методически разработки и ориентация към иновации в образованието, което я утвърждава като изследовател в областта на педагогическите науки.

Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

Дисертацията е насочена към изследване на важен и актуален за обучението по природните науки в начален етап – дидактическите възможности на обучението в творчество, ученето чрез откриване и опитно-изследователската работа на малките ученици.

Оценявам представените в изследването като интересни, важни и полезни с необходимата научна и методическа насоченост и заявка за реални приноси в методиката на обучение.

Структура и съдържание на дисертационния труд

В съдържателно и количествено отношение представения материал и изследване отговаря на критериите за докторска дисертация.

Тя съдържа увод, четири глави, заключение, литература и приложения, разработени върху 258 страници. Литературата включва 113 разнообразни източника, включително и такива на латиница. Графичното оформление е много добре и включва 39 таблици и 15 фигури. Стилът и езикът на дисертацията са научно издържани.

Целта, задачите, хипотезата и методиката на изследване са добре формулирани и дават възможност за провеждане на едно структурирано педагогическо изследване. Използват се разнообразни методи на проучване, включително експериментална и опитно-изследователска работа.

В първата глава се извършва преглед и анализ на важни литературни източници, научни изследвания и добри практики. Систематизирани са основни проблеми, анализирани концепции и изяснени понятия, свързани с детската креативност и ученето чрез откриване в начален етап. Авторката систематизира основни изследвания и интерпретации на креативността в процеса на преподаване и учене. Представена е и концепцията за „училищна“ креативност, която позволява по-реалистичното ѝ прилагане в обучението.

Анализът обхваща класически и съвременни подходи, като са включени и български автори, работещи в тази област. Разгледани са възможностите и ограниченията на заниманията по интереси и структурни затруднения, свързани с учебното съдържание.

Втора глава описва експерименталното педагогическо изследване. Представен е добре структуриран модел за учене чрез откриване в заниманията по интереси. Описани са изследователските параметри, логиката на модела и последователността на неговото прилагане. Добре са планирани предварителното проучване и експерименталната работа. Впечатление прави и структурирането на компонентите и съответни критерии за развитие и оценка на креативността на учениците.

Трета глава представя методическа рамка на изследването и въвежда педагогически модел за стимулиране на креативността в среда на учене чрез откриване в заниманията по интереси. Представен е вариант на диагностика на педагогическата практика, която очертава реалните условия, дефицити и потребности, свързани с прилагането на откривателски подходи. Основна част заема добре структуриран и описан модел с ясно структурирани елементи и педагогически проекции за организиране на преобразуващо изследване. Разгледани са ключовите фази на модела – от създаване на откривателска ситуация до творческа трансформация и рефлексия – както и ролята на учителя като дизайнер на средата и фасилитатор на ориентираното към ученика учене чрез откриване. Подчертани са и минималните организационни условия, необходими за устойчиво прилагане на този подход на преподаване и учене.

Представени са и примери за тематични варианти, теми, задачи и дейности, които илюстрират приложимостта на модела в училищната практика.

Експерименталната педагогическа работа се провежда в автентична образователна среда в заниманията по интереси в четири добре подбрани за коректно изследване училища.

В последната глава се описват резултатите от апробацията в педагогическия експеримент показват ефективността на предложения подход и методи. Те са описани и структурирани много добре в направения математически и статистически анализ. Оформени са прецизни и добре систематизирани показатели и критерии на изследване, представени в таблици, диаграми и графики.

Представени са емпирични и статистически значими данни, които доказват хипотезата и потвърждават ефективността на приложения подход, методи и техники на преподаване и учене чрез откриване в заниманията по интереси за развитие на креативността в началния етап на обучение.

Научнотеоретични и практико-приложни приноси

Приносите на дисертацията са добре подредени и изведени. Те напълно отговарят на проведеното изследване и преобразуващата работа с участието на контролни и експериментални класове.

Приносите имат теоретичен, методически и приложен характер.

Те са свързани с описан, систематизиран и анализиран методически и практически опит на докторантката за прилагане на интегриран подход на обучение за учене чрез откриване по природонаучни дисциплини в заниманията по интереси, насочени към развитие на креативността в начален етап. Той включва добре балансирани традиционни, активни и иновативни елементи на учебно съдържание, методи и техники на обучение.

Систематизирани са основни компоненти и характеристики на креативността и диагностични процедури за нейното измерване и проследяване.

Предложен е модел за развитие на креативността, който предлага разнообразни методически варианти за природонаучно обучение, опитно-изследователска дейност и творчество.

Методическият подход и варианти са апробирани и показват ефективност по повечето от показателите в експерименталните групи.

Автореферат

Авторефератът представя обобщено съдържанието на дисертационното изследване. Той е логически структуриран и отразява основните акценти и резултати от проведеното педагогическо изследване и експериментална работа.

Публикации по темата на дисертацията

Добро впечатление правят и публикациите по темата на дисертацията.

Трите публикации, съпровождащи дисертационната разработка са самостоятелни. Публикувани са в периода 2022 г. – 2026 г. в сборници от научнопрактически конференции на Софийски университет „Св. Климент Охридски”. Добро впечатление правят публикациите в колективен сборник с характер на монография.

Докторантката напълно покрива наукометричните показатели за дисертационно изследване за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Лични впечатления

Личните ми впечатления от докторанта са много добри. Той се откроява като изследовател с ясно изразена научна мотивация и последователност, както и като специалист, отдаден на идеите на прогресивното образование и тяхното практическо приложение.

Бележки, препоръки и въпроси
Нямам бележки и препоръки

Заключение
Всичко това ми дава основание да дам положително заключение и да предложа на членовете на Научното жури да присъди на Николина Петрова Гаврилова научна и образователна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по…, докторска програма „Методика на обучението в детската градина и началното училище по родинознание и природознание“.

София, 24. 04. 2026 г. Изготвил становището:

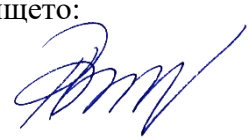

(проф. дн. Любен Витанов)